

Väderleksrapport

I arbetet med studiecirkeln fick jag för mig att prova "mannaminnet", vad det gäller väderlekens skiftningar och följden långt fram i vår tid. Vårt finns det minnison, som för dagbok, och med lätthet kallar väderets växlingar med hjälp av denna. ~~Den~~ Artikel här bygger inte på ^{historiska} fakta, utan vill endast uttrycka mera extrema väderhändelser ^{hitt i tiden} som här - eller skrift säger, och som som egna upplevelser.

^{en brygga} Några uppgifter under 1800-talet är icke att nämna. Rycka-herde, Hågen i Hamnstad ombåtar en våldsam storm med stora beslag, år 1815 skadeförstörde gröden för Hamnstads bönder, ~~och~~ ^{och} storm var så våldsam, att den bröt av ^{den} Hammestena vid Broarn, som låg ^{nest} ^{vid} avståndet i 50 ar, innan de besjältes, så att man kan se dem idag.

År 1835 utbröt ett ^{snöfall} ~~våldsam~~ isbräcke, varvid en bonde, Godelstads by ombåtar, då han icke hade hem sina hästar från kyrkbyerna utan för Håstberg. Färd de led hästarna ut bonde dödades av isen, med en föl, som ^{spyr} efter, blånade sig.

Under Soga skiftesförhandlingar ombåtar, att 1860 haft vi öppning, nederbörd, att det överstyget ensas av delägarna som väderhändelser av större utslagslöshet över viltstående odlingar.

Från minnsatlar under det 1867-1869, ^{ut i} ~~med~~ som kungens kate-krepa som följde.

1901 var en snörik vinter med våldiga drivar. Det sägs, att en kaval, som var på hemväg från Vaxberg till Rålfstorp, gick till jändsvagn. Vid backstuga Håttålla gick han bredvid vägen, och hade efter spår att domna gått till över ^{Backstuga} ~~stora~~ vid Håttålla.

1902 inträffade en orkan, som drog med sig vägnar och tak och strötte människorna i sin väg för stora faror.

År 1912 kom rykten som sig, att bra en av de regnigaste sommar, som inträffat. Det var utställning. Kalmstad det året, och då regnade det och stormade ~~det~~ så att hatten föll i väg och utställning blev ett frack. Skendot det året var också som all härja. Vid paralytisming det året ^{uppgift} ~~uppgift~~ vid Hamn. Godelstads församling är och de närmaste kända.

fjärna från Rolfstug, vilken sommen till Himlar, orsakat stora över-
svämningar, och stämnet merst best. Trycket var hårt, och stämnet
och de man, som åtog sig uppdraget att rätta på best stämnet, kom
i vett. Han klarade sig, men en lunginflammation blev följden och
ändade mannen till.

Verldstingsår började med bra skördeår, men slutade
med katastrof. Både 1917 ^{och 1918} var missväxtår. 1917 var skottigt tork,
och skörden mycket dålig. Ransomerings i närheten av viltgränser
fick ordnas, och stadsbefolkningen led av hungersnöd. Stora byggar-
skoror skivade omkring på landsbygden, och bönderna inrättades
så detta, de de själva hade knappast som mat. Lunds fiskerier och fjärdingsom-
råde också runt, och tog i bestag allt spannmål, som de kom ut.

Idealsommar, på detta inthäffte 1921. Vårer och ans tiderna
mer fint vider och lagom med regn däremellan.

Ti kon är 1923 och 1924. Både sommarena väldigt regniga.
Man fick skörde med handbilar. Det var mycket svårt att köra med
vägen på åkorn. Många började inte innan november, de det gick att
köra på hjul. Det hand, de vädret var något sämre, att det började
på natten, och de fick man ha en, som hjälpte med lyfta. Det berättas
att en dräng, som flyttade från en gård till en annan flyttade dagen den
24 oktober, först vädret med en att börja en skörd och fick fortbilla med
samma arbet på den nya gården. På det förste stället där han be sagt, att
vare det mindre ^{mycket} bättre, så kunde jag inte in så dålig tid. På det andra stället
vädret han till, att varför hade vi inte, där ^{viden} ^{en} vädret all bättre.

1925 hade en årskent sommar med många bönder. Det
kon en mycket dålig snövinna i början av november.

Hösten 1926 kon en stor storm, som mera biträdd en orkan
och gjorda stora skador.

1928 var ett besvärligt höstingår.

1929 hade mycket snö i början 1 maj. Det kändes utskändas
extremt en stora slagregn i väntandet med hopslagning av jorden.

1930 - säst med många ^{part} bra in undantagande stället, som
ofta blev ^{förstörd} ^{mid}, de det regnade varje sommar. Regnet och stormen en midsommar
eller så väntad, att arbetssmesterna flyttade från midsommar till

Början av juli. 1938 var ett särstarkt bra stordår

Vintern 1940 och 1941 kännetecknades av torra somrar och kalla vintrar. Man talade både in om missväxt, och detta medförde ransoneringar och inskränkningar. Bl.a. styrades säden vid rot för att ligga till grund för leveransväg följande vinter. Man fick inte sälja överskottsstaten fritt, utan denna ransonerades till olika kategorier.

Vintern var extremt kall och följtes av rekordvintern 1942, som kallats av alla 3. I januari klev kylen till ordentligt. Torsdagen den 25 jan. kunde man läsa av 26 grader kallt och full storm. Det talades om många förfrysningar. Man märkte inte på kroppsliten förfrysning. Kylen fortalte de närmast dagarna. På torsdagen var det 29 grader mer kyligt. Det är den kallaste dagen jag minns, vad det gäller gradantalet. Liksom de båda tidigare vinternarna gick tjälarna djupt i jorden. Vattenledningsarmarna frös. I.e. m. kackelstenarna frös sönder. Senare under vintern 1942 kom massor av snö och stora drivor. Det blev en snöskare, då solen på dagen och kylen på nätterna nästan gjorde drivorna i glasbåla. Det var svårt att gå för snittet. Tjälarna lag kvar in i maj, så värbrotet blev sent. Jag minns, att vi var i massa mitt i jarm, men tjälarna lag kvar och kackelstenen arbetat. Sommaren var bättre än de båda tidigare, så skölden blev normal.

Förvintern 1943 var ingen vinter. Den var torr och stormig. Jag minns, hur ledsamt det var, med den ständigt pågående vinden i väntet. Jag åkte i februari på beredskap, och när jag kom hem, hade en stor del av cementtaket tegeltaket på Ladugården blåst av i en våldsam storm. Det var svårt att få fyllt i nytt tak under kriget, men en byggmästare lyckades ordna ett tak direkt från fabriken i Limhamn. Taket var en krigsprodukt, och kallades celent. Därför blev det inte gammalt. Det stälde inte ombytet i väntet, så det språk och fick snart utbytas. Man kunde bara i början av mars. Några räddde, men den egentliga ränselden stred i början av april. Fast Kraftig frost i slutet av maj.

Ett för våra breddgrader ovanligt snöfall inträffade i februari 1945. Det var en lördagsnatt, som det föll ca. 50 cm snö i jämnt lager. Det blev snöskottning på landsvägarna. Vägpassagen hade inga plögar på den tiden. Det blev höga vallar av snö runt vägarna. Så hände det, som man kunde ana. Det blåste upp, och snön ut i markerna kom i rörelse och åkte över vägarna. Där gjorde snövallarna sitt till, och trämeterköpa drivas komrade upp här och där, och ^{drivarna} ~~vägar~~ blev igen körbara. Det blev ett enormt arbete, att få ^{bestämn} ~~vägar~~ ^{och tillgång} ~~far~~ ^{kapitlen} bara igen. Nödvändiga körningar såsom mjölkkörning fick bönderna ordna genom att köra med slädar varklides över åkarna. ^{släden} Man fick plöja med gädsgräda, så gick det bra. Järnvägen drabbades svårt av snövädet. De fick rekonstruera med snöslungor från Norrland för att få spår farbara. Vagn mellan Grimstens station och Kunnertsbäck var så igen körbar, så det fanns ingen chans komma genom den med vanlig snöskottning. Det blev militären, som fick rycka ut med bandvagnar för att rensa vägen.

Det blev en bra stövd 1946, men den blev mycket svår att köra. Kraftiga härluvar orsakade att stat lastbilsbanor från Atlanten gjorde det omöjligt att köra in stövd. De fick stå ute i havet, som man flyttade och vände, men inte fick möjlighet att köra in. Himlen vämmade över, och stora arealer stod översvämmade. Vädet blev bättre i oktober, och myndigheterna hade fått upp ögonen för svårigheterna. De skickade ut militärförband, och soldaterna skickades ut till bönder, som önskade hjälp. För i våra trakter lag ett militärförband på Runstens gård.

1947 började med en mycket kall och snöfri vinter. Tjelen gick meterdjup i marken. Värmen blev kall och ~~mycket~~ blåsigt. Hårter. Hårt siden från bort, och vallarna tockade ut och förtunnades. Torsten förbratte under sommaren. Hört var det senaste, jag minns. Men så vinterstoden led svårt av torken.

1948 minns jag som ett bra stördeår och en ovanligt
torr höst. ¹⁹⁴⁷ Det var så torrt, att man inte visste om det var lönt
att så rågen på hösten.

En märklig väderkändelse inträffade i slutet av vin-
bruket 1949. En majdag, som varit varm, slutade vid 20 tiden,
med att ett kraftigt svart ^{brunt} moln höjde sig västerifrån. Åskan
började gå, men det var inget varligt åskmoln. Dagen blev svart
som natt, man fick inte se något av, att det var en ofantlig röke, som
vilde in över bygden. Många människor blev skrämde och
vilsna i det kompakta mörkeret. Det konstaterades efteråt, att
det var ett godmoln, som blåste in över bygden, och att goden
kom från Danmark. Någon steres också, att det kunde vara ett
lavamoln från Island ^{Island}. Det blev varmt i ryggen i de dagarna.
För övrigt minns jag det året för sin kulle och regnige gån med kraftigt
nattfrost en milsömma.

1951 hade en torr sommar med dålig skörd. Nu lärsta
utmärkte sig med regnige stöddar ^{och} arbete med hävarne och god-
skoda.

1955 hade en kall mar. Det blev två vävar det året. Den
första i slutet av april avslutas av 3 veckors regn och följdes av en
vår i slutet av maj. Sommaren blev torr och varm. Dålig skörd.
I början av september utbröt ett våldsamt åskväder, som är det
värsta, jag har upplevt. Det var en stor front, som kom in
över hela Halland, och var lika kraftig över hela landskapet.

1956 minns jag, att det var 3 ovanligt kalla dygn efter vaxande
i februari omkring omkring 20 grader och kall orolig storm.

1957 började med mycket snö och stora drivor. Vagnmaskin-
erna var mycket bitna och kladdade sjuka drivorna. Tredd man
en drivor 2 m hög, mycket bred och hård, krävde för inte
gånge ut maskinerna för att öppna vägen. Det blev en våt höst
det året. Så våt att stördeårskorna inte kunde ta sig fram på åkrar-
na, innan en månad efter mognaden.

1958 minns jag, som ett dåligt stördeår. Regn efter våren gjorde
ett litet bit och störde blev det och dåligt.

1959. Detta är var skönt höst och varmt. Skörden hade hög
kvalitet.

1960 hade en vit skatta. Det blev nästan omöjligt att
vara med vindare och släpifron. Höst fick också hånga länge på
kassorna. Gräset väckte upp och blev nedtryckt, då man skörde in
höst. En del hö blev mögligt av det dagliga regnandet, trots att det
hängde på kassorna. Skörden var bra, men det var arbetsamt med
luggsäcken. En varm östlig vind räddade skörden. 1960-talet utmärkte
sig för ganska regniga somrar, luggsäcken och sena skörden.

Åren 1963 var för många ett bra skördeår, men en vit höst
försämrade kvaliteten. Det inträffade en ovanligt kraftig värmeeffekt
skattet av juli, som orsakade en lokal naturkatastrof den 1 augusti. Kl.
12.15 steg ett kraftigt åskmoln upp i röden, och ett av de våldsamaste
oväder bröt ut. Det var inte bara åska. Det blåste upp till orkan, så
att träd och buskar rycktes upp med rötterna. Det föll hagel, ja,
ända värre. Det var isbitar stora som hasselnötter, som vräktes ned
från himmelen. Marken färgades vit mitt i högsommaren. Bitarna
körde som det varit renömsdåd. Telefon- och elstolpar vräktes också
av stormen. Isbitarna lågo kvar på åkrarna hela dagen, trots att det
var 25 grader i ^{värme} luften. Inskrämmen mellan vindskattorna låg meter-
höga drivor, och dessa lågo kvar i över 3 dagar trots sommar-
värmen. Som väl var, begränsades vädret till en rätt smal remsa.
Den sträckte sig i längd från Lindhult i söder till Veddinge i norr.
Den var som bredast öster om Verberz ungefär en kilometer. För Godulunda
del hängdes det östligaste området. Spår drabbades jag av isbitarna, så
att hela havre-skörden fördärvades, ut blott en tredjedel av hörn-
skörden kunde bärgas. Hagelstadsförsäkring betade en stor del av skörden.
Många nationella råden försäkring och gjorde stora förluster. Det statliga
skötselstadsstyrelsen användades för att täcka hela området, men visade
sina brister, då inga eller små utbetalningar gjordes trots totalförlust
av spannmålen.

Ett år, som går till väderhistorien, är 1969. Det är rikt stormen
hängde. Sommaren var stilt de tidiga 60-talåren och var torr och varm.
Skörden blev bra. Skörden blev bra.

kots herkan. Torsten fortvälle längt öfver stöveln. Inte innan november började det regna.

Det var den 21 september, det började blåsa. Jag minns det, för vår hembyggsförening var inbjuden på bevarandning av kärleksborna till Eldstugan. Stormen var redan så ganska vär, men man ansåg inte, att detta var förspelet till den stora orkanen, som härjade som värst förmiddagen den 22 september. Vid 11-tiden började man förstå, att det var en oroväckande storm. Gjule upplevde jag den närmaste timmen, som en av de jobbigaste och ovissaste, jag varit med om. Postarna i baden trycktes in, då stångbommarna sträcktes av. Jag och min arbetslag försökte stapla upp säcken och kräster till postarna, för att förhindra, att stormen öfverdval kom in i baden. Vi fräste raggat innifrån att vara försigtiga, ty det rades i radion, att baden fallit samman i andra delar av Västsvenske. När vi kämpade, som alla värd, kom det telefoni från en granngård, att vi måste skynda dit, då plötsligt på baden blåst av och farit ut och lagt sig på vägg. Detta var bara ett bevis på, vad stormens krafter ställde till med inte bland gårdarna på stället. Hela dagen låg det en vit dimma över nejden. Ingen förstod egentligen till en början, vad det var, men alla fick anledning, att bekanta sig med dimman. Det var stormen, som givskade havet och slog ut sig rakt, som blåste in över land. Saltet hade sig över allting. Bitar, maskiner och hus blev täckta av ett äckligt saltlager. Ägglarna i trädgården, som blåst med makade salt. Värst utsatta blev träden. Dessa höll inte saltet flera träd dagar. Andra dagar på värdstugan och blev fäla. Stormen ställde till med stor förstörelse i skogarna. Aldrig förr hade vi många träd ryckta upp med rötterna. Det blev stora stormskador i skogarna, där träden låg kullen om kullen. El- och telefonledningarna ödelades och isolerade många människor i skogsbygderna. Rottvatten tog en del liv.

Det var inte den enda orkanen 1969. Redan en vecka senare kom en ny orkan, som inte blev fullt så våldsam här i trakten. Den 1 nov. var nästa orkan över landet, och den kändes våldsam över höj, nere.

Åven 1970 var ett ovanligt år. Vintern utmärkte sig för mycket snö. Den kom rätt sent. April kom med den värste snövintern. Det snöade och bläste kraftigt en söndag. Bilarna körde fort på landsvägen, och vägskarna fick bekymmer med att få några farban. Snövallerarna runt vägen blev 2 m höga. Snövägarna blev delvis helt igen tecknade, och det dröjde länge innan de blev farbara igen. Det tänktes nitiskt kraftigt, att köra bil på vägarna mellan de jättehöga snövallarna. Hela april var snöigt, och ett kraftigt snöväder inträffade också i början av maj. Våren blev som, men kom på något sätt kraftigt. Det blev mycket varmt och bläste. Det bläste varm vind i mitten av maj, och det blev stor brädskä i värbudet.

Skörden kom rätt normalt i gång, och skörden börjades i de flesta fall i god tid. Så kom det då en dag med mycket och drisigt väder. Men det skulle väl snart gå över. Trodde man. Det drisiga och varma vädet fortsatte emellanåt i flera veckor. Skörden godde på rot. Hela september var sig till. D.v.s. de värsta dagarna blev det väderändring. Det kom en tidig vinter, med som väl var ~~blå~~ starkt solsten på dagen, och det gick att bröka, även om det var svårt och gick långsamt.

1971 blev ett idealar. Lagom med regn mellan anställda och väntat väder under vår, slätta och skörd gav till slut rekordskörd.

Givskis kunde om skrivit en andra snösmela väder, dimmor, rinfall, belägenhet, godkylt regn, eller också iakttagelser. Det är här dagboken skrivaren ^{kommer i} ~~han~~ ^{titeln} överströffer "mannaminut", och han bestämmer parat dag i tiden.